

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τις συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και της Ελβετίας για την αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στην ιστοσελίδα του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu)

(2015/C 289/06)

Σύνοψη

Η ΕΕ έχει υπογράψει ή έχει ξεκινήσει διαπραγματεύσεις για διμερείς συμφωνίες με την Ελβετία, την Ανδόρα, το Λιχτενστάιν, το Μονακό και τον Άγιο Μαρίνο, με στόχο τη ρύθμιση και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής χρηματοοικονομικών πληροφοριών φορολογικού ενδιαφέροντος, θέτοντας με τον τρόπο αυτό τέρμα στο τραπεζικό απόρρητο σε φορολογικά θέματα.

Βάσει των διατάξεων της συμφωνίας που συνήφθη πρόσφατα με την Ελβετία (η «συμφωνία»), ο ΕΕΠΔ αποφάσισε να ζητήσει από τον νομοθέτη της ΕΕ να εφαρμόσει εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων σε μελλοντικές παρεμφερείς διμερείς συμφωνίες στον τομέα της αυτόματης ανταλλαγής φορολογικών πληροφοριών.

Το πλαίσιο: Η ομάδα G20 ζήτησε από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) να καταρτίσει ένα ενιαίο παγκόσμιο πρότυπο για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών περί χρηματοοικονομικών λογαριασμών, με στόχο την εφαρμογή της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών ως μέσου καταπολέμησης της διασυννοριακής φορολογικής απάτης και φοροδιαφυγής, μέσω της διασφάλισης πλήρους φορολογικής διαφάνειας και συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων παγκοσμίως. Ο ΟΟΣΑ ενέκρινε αυτό το σύστημα τον Ιούλιο του 2014 (εφεξής «παγκόσμιο πρότυπο»).

Προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή το παγκόσμιο πρότυπο στις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της ΕΕ και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, η συμφωνία – που υπογράφηκε από τα συμβαλλόμενα μέρη στις 27 Μαΐου 2015 και αντικαθιστά προηγούμενη συμφωνία επί του ίδιου ζητήματος — περιλαμβάνει διάφορες διατάξεις που ρυθμίζουν την αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων φορολογικών αρχών στην Ελβετία και στα κράτη μέλη.

Αυτή η ενισχυμένη έμφαση στη φοροδιαφυγή και στην αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών προϋποθέτει την εφαρμογή κατάλληλων εγγυήσεων για τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων.

Οι εγγυήσεις: Ο ΕΕΠΔ πιστεύει ότι, παρά τις διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων που περιέχονται στο άρθρο 6 της συμφωνίας, δεν έχουν εφαρμοστεί πλήρως οι βασικές εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων. Συγκεκριμένα, θεωρεί σκόπιμη την εφαρμογή των ακόλουθων εγγυήσεων:

- i) συνάρτηση της συλλογής και της ανταλλαγής πληροφοριών φορολογικού ενδιαφέροντος με τον πραγματικό κίνδυνο φοροδιαφυγής·
- ii) περιορισμός του σκοπού της επεξεργασίας δεδομένων στην επιδίωξη ενός νόμιμου στόχου πολιτικής (π.χ. καταπολέμηση της φοροδιαφυγής), αποτρέποντας τη χρήση δεδομένων για πρόσθετους σκοπούς χωρίς την ενημέρωση των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα·
- iii) πρόβλεψη κατάλληλης ενημέρωσης των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα σχετικά με τον σκοπό και τους τρόπους επεξεργασίας των χρηματοοικονομικών δεδομένων τους, μεταξύ άλλων σχετικά με τους αποδέκτες των δεδομένων τους·
- iv) προσδιορισμός ρητών προτύπων ασφάλειας και προστασίας των δεδομένων που πρέπει να τηρούνται από τις δημόσιες και τις ιδιωτικές αρχές που αναλαμβάνουν τη συλλογή και την ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών·
- v) πρόβλεψη ρητής περιόδου διατήρησης των φορολογικών πληροφοριών που ανταλλάσσονται και εντολή διαγραφής τους μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των εν λόγω πληροφοριών για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

I. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

1. Η σημασία της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών ως μέσου καταπολέμησης της διασυννοριακής φορολογικής απάτης και φοροδιαφυγής, μέσω της διασφάλισης πλήρους φορολογικής διαφάνειας και συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων παγκοσμίως, έχει αναγνωριστεί σε διεθνές επίπεδο. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) έλαβε εντολή από την ομάδα G20 να καταρτίσει ένα ενιαίο παγκόσμιο πρότυπο για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών περί χρηματοοικονομικών λογαριασμών. Το παγκόσμιο πρότυπο δημοσιεύτηκε από το Συμβούλιο του ΟΟΣΑ τον Ιούλιο του 2014.

2. Στην ΕΕ, προκειμένου να διατηρηθούν οι ισότιμοι όροι ανταγωνισμού των οικονομικών φορέων, έχουν υπογραφεί συμφωνίες με την Ελβετία, την Ανδόρα, το Λιχτενστάιν, το Μονακό και τον Άγιο Μαρίνο, οι οποίες προβλέπουν μέτρα ισοδύναμα με εκείνα που θεσπίζονται στην οδηγία 2003/48/EK (για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις) ⁽¹⁾. Σκοπός των εν λόγω συμφωνιών ήταν να ρυθμιστεί και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών φορολογικού ενδιαφέροντος μεταξύ των αρμόδιων αρχών των χωρών που συμμετέχουν στις συμφωνίες, θέτοντας με τον τρόπο αυτό τέρμα στο τραπεζικό απόρρητο σε φορολογικά θέματα.
3. Στις 27 Μαΐου 2015, ο πρόεδρος του Συμβουλίου υπέγραψε, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το τροποποιητικό πρωτόκολλο της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας που προβλέπει μέτρα ισοδύναμα με τα θεσπιζόμενα στην οδηγία 2003/48/EK του Συμβουλίου για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις (εφεξής «η συμφωνία»). Η έγκριση της υπογραφής της συμφωνίας από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκκρεμεί επί του παρόντος.
4. Προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί το κόστος και η διοικητική επιβάρυνση τόσο για τις φορολογικές διοικήσεις όσο και για τους οικονομικούς φορείς, στόχος της συμφωνίας είναι η υφιστάμενη συμφωνία για τις αποταμιεύσεις με την Ελβετία να εναρμονιστεί με τις ενωσιακές και διεθνείς εξελίξεις στον τομέα της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών. Αυτό θα αυξήσει την φορολογική διαφάνεια στην Ευρώπη και θα αποτελέσει τη νομική βάση για την εφαρμογή του παγκόσμιου προτύπου του ΟΟΣΑ σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελβετίας και της ΕΕ.
5. Ως εκ τούτου, προκειμένου το παγκόσμιο πρότυπο να εφαρμοστεί στις ανταλλαγές πληροφοριών μεταξύ της ΕΕ και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, η συμφωνία περιλαμβάνει σειρά διατάξεων που ρυθμίζουν την αυτόματη ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων φορολογικών αρχών στην Ελβετία και στα κράτη μέλη.
6. Ωστόσο, η ενισχυμένη έμφαση στη φοροδιαφυγή και στην αυτόματη ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών προϋποθέτει την εφαρμογή κατάλληλων εγγυήσεων για τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων. Το ζήτημα των εγγυήσεων είναι κρίσιμο, δεδομένου ότι οι κανόνες του ΟΟΣΑ για την αυτόματη ανταλλαγή συγκλίνουν με τις αρχές που έχουν ήδη εγκριθεί από τη νομοθεσία των ΗΠΑ σε αυτόν τον τομέα (FATCA των ΗΠΑ), η οποία ωστόσο υιοθετεί διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά τα ζητήματα προστασίας των δεδομένων ⁽²⁾.
7. Όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 6 της συμφωνίας περιλαμβάνει διατάξεις για την εμπιστευτικότητα και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή έχει εκδώσει απόφαση περί επάρκειας ⁽³⁾, η οποία ορίζει ότι το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων στην Ελβετία συνάδει με τις αρχές της οδηγίας 95/46/EK (η «οδηγία για την προστασία των δεδομένων») και, ως εκ τούτου, επιτρέπεται η διαβίβαση δεδομένων χωρίς περιορισμούς δυνάμει των άρθρων 25 και 26 της οδηγίας.
8. Στην παρούσα γνωμοδότηση, επιθυμούμε να διατυπώσουμε ορισμένες παρατηρήσεις που εστιάζουν στις επιπτώσεις της συμφωνίας για την προστασία των δεδομένων, προτείνοντας κατευθύνσεις σχετικά με τις βασικές εγγυήσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται σε μελλοντικές διμερείς συμφωνίες που συνάπτονται από την ΕΕ με στόχο τη διευκόλυνση της αυτόματης ανταλλαγής πληροφοριών περί χρηματοοικονομικών λογαριασμών.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

29. Υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεων, αναγνωρίζουμε ότι η εφαρμογή του παγκόσμιου προτύπου θεωρείται απαραίτητη για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και, συνεπώς, για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους φορείς της αγοράς.
30. Ωστόσο, θεωρούμε ότι κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων θα έπρεπε να έχουν πραγματοποιηθεί ορισμένες διορθώσεις στη συμφωνία με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση των ζητημάτων προστασίας των δεδομένων. Ζητούμε λοιπόν από τον νομοθέτη της ΕΕ να ενσωματώσει αυτές τις εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων σε μελλοντικά μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας, καθώς και σε μελλοντικές διμερείς συμφωνίες που πρόκειται να συναφθούν με άλλες χώρες σε αυτόν τον τομέα. Συγκεκριμένα, οποιαδήποτε παρεμφερής συμφωνία ή μελλοντικό εκτελεστικό μέτρο πρέπει:
 - να διασφαλίζει την αναλογικότητα της επεξεργασίας των δεδομένων, συναρτώντας τη συλλογή και την ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών με τον πραγματικό κίνδυνο φοροδιαφυγής και εφαρμόζοντας κριτήρια για την εξαίρεση των λογαριασμών χαμηλού κινδύνου από τη δήλωση στοιχείων,
 - να περιορίζει τον σκοπό της επεξεργασίας δεδομένων στην επιδίωξη ενός νόμιμου στόχου πολιτικής και να αποτρέπει τη χρήση των δεδομένων για πρόσθετους σκοπούς χωρίς την ενημέρωση των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα,

⁽¹⁾ Οδηγία 2003/48/EK του Συμβουλίου, της 3ης Ιουνίου 2003, για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις (ΕΕ L 157 της 26.6.2003, σ. 38).

⁽²⁾ Επιστολή της ομάδας του άρθρου 29 της 18.9.2014 σχετικά με το Κοινό Πρότυπο Αναφοράς του ΟΟΣΑ, που διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/files/2014/20140918_letter_on_oecd_common_reporting_standard.pdf

⁽³⁾ Απόφαση της Επιτροπής 2000/518/EK, της 26ης Ιουλίου 2000, διαθέσιμη στη διεύθυνση <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1415700329280&uri=CELEX%3A32000D0518>

- να προβλέπει την κατάλληλη ενημέρωση των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα (δυνάμει του άρθρου 10 της οδηγίας για την προστασία των δεδομένων) σχετικά με τον σκοπό και τους τρόπους επεξεργασίας των χρηματοοικονομικών δεδομένων τους, μεταξύ άλλων και σχετικά με τους αποδέκτες των δεδομένων τους,
- να προσδιορίζει ρητά πρότυπα ασφάλειας και προστασίας των δεδομένων, τα οποία πρέπει να τηρούνται από τις δημόσιες και τις ιδιωτικές αρχές που αναλαμβάνουν τη συλλογή και την ανταλλαγή φορολογικών πληροφοριών (προστασία της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής). Πρέπει επίσης να προβλέπει κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης των εν λόγω διατάξεων,
- πρόβλεψη ρητής περιόδου διατήρησης των φορολογικών πληροφοριών που ανταλλάσσονται και εντολή διαγραφής τους μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας των εν λόγω πληροφοριών για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Βρυξέλλες, 8 Ιουλίου 2015.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI

Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
